

ΚΡΟΥΣΜΑ

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΠΟΙΗΣΗ

Λατομείο, Κέδρος 2002, β' έκδοση 2003

Τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ, Κέδρος 2003, β' έκδοση 2005 (Βραβεῖο Ἑλληνα Λυρικοῦ Ποιητῆ «ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ», τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

Πουλιά τῆς Νύχτας, Κέδρος 2005

Ἀνάστασις τοῦ Ἀνδρέα Ταρκόφσκι, Ἐρατῶ 2008

Βραχὺ χρονικό, Κέδρος 2009

Κροῦσμα, Κέδρος 2010

ΔΟΚΙΜΙΟ

Τὰ ὅρια τῆς φωνῆς (Δοκίμια γιὰ τὴν νεοελληνικὴ λογοτεχνία), Κέδρος 2006

Ἡ πτήση τοῦ ἱπτάμενου (Μιὰ εἰσαγωγὴ στὴν ποίηση τοῦ Νάσου Βαγενᾶ), Ἰνδικτος 2007

Ὁ ἀπόκρημνος λυρισμός: Μελέτες γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Ἡλία Λάγιου, Ἐρατῶ 2011

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΡΟΥΣΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ

ISBN 978-960-04-4152-9

© Δημήτρης Κοσμόπουλος, 2011

© Έκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2011

www.kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Τὰ φαντάσματα ταῦτα, στοιχειά, ἔξωτικά, λογιῶν-τῶν-λογιῶν κρούσματα, δὲν ἔπαυαν νὰ ἐμφανίζωνται τὴν νύκτα, νὰ ἐπισκέπτονται μελαγχολικῶς τὰ ἐρείπια, νὰ περιφοιτῶσιν εἰς τὰς κατεδαφισμένας οἰκίας [...] καὶ νὰ ἔχη νὰ τοῦ διηγῆται ὅτι εἶδε τόσα κρούσματα, τόσα στοιχειά, εἰς τὸ Ἴερω Χωριό, καὶ «δὲν ἴδρωσε τὸ μάτι του».

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Τὰ κρούσματα*, 1903

Ὅπωςδὴποτε, τὸ κροῦσμα ἐφαίνετο μᾶλλον παθολογικὸν ἢ ἄλλο τι.

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Ἐξοχικὸν κροῦσμα*, 1906

Αἴφνης ἠκούσθη ἤρεμον καὶ διακριτικὸν κροῦσμα εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκήματος.

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Τὸ Χατζόπουλο*, 1912

Ἵμνους ὑφαίνειν, συντόμως τεθηγμένους

Ἐργῶδες ἐστίν· ἀλλὰ καὶ Μήτηρ σθένος

Ὅση πέφυκεν, ἢ προαίρεσις δίδου.

Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ,
Κανὼν Ἰαμβικὸς τῶν Χριστουγέννων, Θ' Ὡδή

I

Σιγησάτω τὸ κροῦσμα.
Σιγησάτω τὸ σῶμα, τρεχούμενο
ἐν ὕδασι μελλουμένοις.

Ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὸν σπαραγμὸ μᾶς κρίνει
ὁ δι' ἀγάπησιν ἄκραν, σάρκα λαβών.
Γιὰ τοὺς ἄλλους οἱ ἀρετές.

Δὲν μπόρεσα ἀγγελτήρια θανάτου βαμμένα
ἀντὶ μαῦρα, μὲ χρυσαλοιφές.
Οὔτε τὸ βόλεμα μέσα στὸν θάνατο,
ποὺ τότε λὲν ζωή, μπόρεσα· ἔφυγα,
γύρισα στὴν πέτρα.

Σιγησάτω τὸ κροῦσμα. Πλοιάριον ἄνευ πηδαλίου
στὰ κατώγια καὶ στὰ καπνισμένα ὑπόγεια
ὑπὸ τῶν μαινομένων ἵππων καταπεπατημένον
τὸ τριπλοβασίλειόν μου –
ἐκεῖ σὲ βρῆκα, Ἀλέξανδρε,
Τηλέμαχος, μονώτατος ἀπολειφθείς.

*(Ἀπὸ Λαγκάδι σ' Ἀνθηρὸ καὶ σὲ Μαυρολιθάρι
κι ἀπὸ τὴν Φτέρη στὴν Ὀξυὰ ποιὸ κῶμα θὰ μὲ πάρει)*

Χάρισμά τους ἢ θάλασσα, ἂν εἶναι
ἀλμυρὴ, γαλάζια ἀπελπισιά

κατάληξη ἀδηφάγα.

Ἄλλο άλωνάκι κι ἄλωμα
κι ἄλλο τοῦ κλαψομουνισμοῦ τὸ μηδενάκι.
Χάρισμά τους, Ἀλέξανδρε.

Τότε ἦρθε ἀπὸ τοὺς κομματιασμένους ἴσκιους φίλων
ἐκεῖνο ποὺ μέσα μου ἄναψε καὶ σβήνει
κυλώντας, φεγγαρόφωτο, στοῦ χρόνου τὰ νερά.
Ἐκ τινος ἀνάγκης καὶ βίας προσῆλθον,
Ἀλέξανδρε, κρατώντας μαῦρα βότσαλα.
Σιγησάτω τὸ κροῦσμα.
Στὸν ἥλιο.

II

[1989]

Θνησιγενῆς σπινθήρ ἐν λάμπεσιν σκοτάζων
κήρινος ὀφθαλμὸς τηρόμενος, χροῦς, σαρκὸς ἐξουδένωμα
κατέπεσεν, νύκτωρ, ἐν λάκκοις κατωτάτοις, ὡσεὶ ζῶν
διαφλεγομένης τῆς καρδίας ὑπ' ἀνέμων. Σκῶμμα

τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἀνοήτοις καὶ αἱ ὁδοὶ τῶ μηδενί.
Ἐπανουργεύσαντο νανώδεις κατ' αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἤκουσε
φωνῆς χλωδούς, ἐπεὶ κατεδίωκεν δικαιοσύνην
διόμενος τῶ στόματί του φέρειν ἐλεγμούς. Νυνὶ

Τίς ἢ ἐλπίς του; Ἐκωφώθη ὑπὸ φρεναπατῶν
καὶ νεφελῶδη ρήματα ἀπηλλοτριώσαν τὴν ψυχὴν του.
Ἐρεῖ τῶ γέροντι: Ἔστω ὁ ἐπὶ θαλάσσης χαίρων καὶ πε-
ριπατῶν.

Μαργαρώδης ἐλεύσεται ψιθύρου πτέρουξ, ἴλεως, τῇ στο-
ναχῇ του.

III

Ἀπόσταγμα τοῦ ὄνειρου, σεληνόχωμα, βροχή μου τρυφε-
ρή, στὴν στέγη
νύχτα χρυσόμαυρη ἀλεπού, τί τάχα περιμένεις
καί, πές μου, γιὰ ποιὸν παίζει ἐτούτη ἢ μουσικὴ κι ἀπὸ
τὸ μητρικὸ
μου ἀστέρι, γιὰτὶ τόσο ἐμάκρυνα, μονάχος σὲ μαχαίρια
πλῆθος.

Χορεύει γαλαζόδερο παιδί, γυμνὸ
λίγο πρὶν γίνεи, πάλι, δέντρο γιὰ τὰ νυχτοπούλια.

Μπορεῖς, ἀπὸ τὰ σύννεφα τῆς ἐρημιᾶς, σταλάζοντας
αἰωνιότητα,
βραχῶδης δορυφόρος πίκρας μακρυνῆς
νά ῥθεις σὲ ποταμιὰ ξερῆ καὶ σὲ χορτάρι σκουριασμένο;

Πεσμένος ποὺ παρακαλῶ, γιὰ ἀμίλητο νερὸ
νά ξεδιψάσει λέξεις καὶ ν' ἀνθίσει.

Ἄν ἔρθεις, Γέρο, χιονιστὴ μου ἀέρα, τῆς σιωπῆς μου ριζικὸ
νά μᾶς σηκώσεις στὴν πολίχνη τῆς θερμῆς λαλιᾶς

Ἄναψε τοῦ προσώπου τὸ κερὶ,
Ραβδοῦχε τῆς Σελήνης, Γέρο μου,

Ξεκάρφωσέ με.

IV

Ταῦτα οὐκ ἦσαν ἐν βίβλῳ: Βελανιδιές, πλατάνια, κυπαρίσσια, τραγούδησαν στήν ξεραῖλλα, πίδακες νεροῦ. Ἦρθε μιὰ γρη῏α μὲ πυρωμένα μάτια, μίλησε γλῶσσα τοῦ χελιδονιοῦ. Καὶ στὸν αἰθέρα ἐμπύρινο, ἦρθε Χαιρήμων μοναχός. «Πεφίμωσο. Τί κλαῖς;» Ἔπιασε νὰ φυσᾷ λίβας θανατερός καὶ μὲ τὰ μάτια μοῦ ξανάειπε: «Μὴν διώχνεις τὸν Ἰησοῦ». Τί νὰ τὸ κάνω τὸ κορμί, δὲν μπόρεσα.

*Στάχια χρυσᾶ στὸ στόμα, φύλλα
καὶ στὸν ἀέρα τῆς ἐληᾶς, τὸ ριζικό μου ἐμίλα.*

Ἔπεσα πρὸς τὴν θάλασσα, βράχος καὶ καταρράχτης πεύκων.

Ἦμουνα στὸν δρόμο γιὰ τὸ σπίτι, τότε.

Ἦθεν μὲ δάκρυα ἐπάνω εἰς τὰ δάκρυα ἐπήγαινα.

V

[1989]

*Σὰ μεθύσω πέφτω κάτου καὶ λασπώνουμαι
βάνω μπρὸς τὰ δύο μου χέρια καὶ σηκώνουμαι*

Στὴν σιωπὴ τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν βαρέως πασχόντων,
λέξη δὲν χώρεσε καὶ μίλημα κανένα.
Φύλαξε τὸ μελάνι, μαῦρο δάκρυ τῶν πεσόντων,
δαρμούς καὶ πυρετούς, χρόνια σακατεμένα.

Τυφλὸς προφήτης κελαηδᾷ στὴν γλῶσσα τῶν πουλιῶν
μὲ κομποσχοίνι, συνεχῶς, μονολογίστως,
καὶ τὸ παλτό του κουρελοῦ στὰ δόντια τῶν σκυλιῶν –
ἀλλὰ τὰ βήματά του ἀγέρινα. Πρωτίστως

μαζὶ θὰ ποῦνε τὸ τραγούδι – «γεία σου προσφυγιά
πατρίδα λυσσαγμένη, κακιά Μάνα» –
καὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ μπάρ θὰ ξεφωνίζουν τὰ παιδιά.
Θὰ ἡχεῖ ἓνα σήμαντρο καὶ μιὰ σφυρήλατη καμπάνα.

Θὰ πέσει μεθυσμένος. Πρὶν σηκωθεῖ,
θὰ βρέξει ἀπὸ τὸν ἴσκιο του φτερώματα.
Χνούδια ἀπὸ ἡμέρες φωτερές. Θὰ λασπωθεῖ.
Θὰ βάλει μπρὸς τὰ δύο του χέρια. Θὰ φυσοῦν ἀρώματα.

VI

Μαρτυρεῖ τῷ πατρί, ὁ τηκόμενος καὶ χαμαὶ κείμενος,
κουρταλώνοντας
τὴν μπόρτα τοῦ κελλίου του, στὴν πιὸ θλιμμένη τ' οὐρα-
νοῦ γωνία, 'ς ἐκεῖνο τὸ κατάμερο,
στὰ κρουρέματα τῆς μουσικῆς, ποὺ δὲν τὰ βλέπουνε στίς
πλατεῖες καὶ στίς λεωφόρους
ἀλλὰ εἶναι 'κεῖ, πάντοτε ἀναθρώσκων καπνὸς στὰ σπλάγ-
χνα τῶν μεγαλουπόλεων

Μαρτυρεῖ μὲ σκισμένο μπλοῦ-τζήν, χακὶ πουκάμισο
μὲ τόσες πέτρες στὸ χῶμα τῆς μνήμης, βάρους πυρφόρο
στ' ἀριστερὰ τοῦ στήθους
κι ὅσο ξεσαλωμένοι ἀγέρηδες τὸν δρεπανίζουν τόσο
κρούει τῆς παληόπορτας τὸ ξύλο
σερνάμενος, ὀληνυχτὶς, μετὰ λύχνου ρεμβάζων, κι ἀναμέ-
νει στὴν κόψη
ἐπιχειομένη ρανίδα ἐκ Χριστοξύλου, ὑπὸ σκληροτάτων
ψηλωμάτων τοῦ νοὸς ταλανιζόμενος

Μαρτυρεῖ τῷ πατρὶ καταλεπτῶς τὰ βάσανα
κι ὁ θυμὸς του γίνεται μέλι, πλημμυρίζοντας τὸν κόσμο
συγχώρεση
ἀρπαγμένο ἀναβλάστημα κλαδὶ ζωῆς ἔξω ἀπ' τὸν χρόνο
γιὰ ν' ἀνάψει ὁ χρόνος τὴν ἱερὴ λαμπάδα του κι ὕστερα
φτάνει καθρέφτισμα ἀπὸ νοσταλγικὰ νερὰ καὶ μὲς στὴν
λίμνη τους τρέμει

βελανιδίσια φύτρα ὑπομονῆς, ὁ πάππους-Γιώργης καθι-
σμένος μοναχὸς στὸ παραγώνι
μαδώντας τὰ χιονάκια καὶ τὰ κρούσταλλα ἀπ' τὸ χαραγ-
μένο πρόσωπο,
κοιτάζει στὶς μισοσβησμένες φλόγες ὅσους φύγανε στὰ
μαῦρα ξένα
ξυπόλητα παιδιὰ μὲ τὴν ἀνάμνησή τους δέντρο μοναχὸ
στὴν ἀγκαλιὰ
τῶν μαύρων πετρωμένων μανάδων –
«Ἔ! καὶ ποῦ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, γερο-Γέρακα», μουρ-
μουρίζει ὁ Θαλερὸς
μὲ κυπαρισσόλογα μυρώνοντας τὴν θλίψη καὶ τὶς σκόνες
τῆς νύχτας
καὶ
Μαρτυρεῖ τῷ Κυπαρισσεῖ, ἀποκαθηλωμένος, τὰ πουλιά
του φωλιασμένα στὸ κοιμητήρι
Μαρτυρεῖ σκοτωμένος, ὁ πενιχρὸς τῆς ψυχῆς
Τῷ Πατρί.

VII

Ἡλίας Α., Χρῆστος Β., Σταμάτης Π.

Ἡ ὥρα φθάνει γιὰ νὰ πεῖ, τὴν παραπόνεσή μας,
μὰ ὁ νοῦς του κατακύλισμα σὲ δρόμους ἀδειανούς.
Κόσμε, ἀπαλὸ σουρούπωμα, τὴν δόλια μπόρεσή μας
τὴν γύρισες σὲ τρόπους ξένους κι ὀρφανούς.

Θὰ τραγουδήσει, μέσα του, τὰ ρημαγμένα χρόνια,
καὶ τὰ ματάκια μας κλειστὰ γιὰ μιὰν ἀπολαμπή.
Ρεπόρτερς, γραμματάνθρωποι, κανάλια καὶ τελώνια
παραμονεύουν καὶ θὰ πνίξουν τὴν θαμπή

φωνή του. Οὐ μὴν ἀλλ', Ἅγιε Γέροντα, πρὸς τούτοις
ἔκρυψε δράγματά τινα ἀγγιγμάτων καὶ λυγμῶν
γιὰ ἐμᾶς, ἄλλης πατρίδας πρόσφυγες· κι ἐν τούτοις
ἴσως ν' ἀναδυθοῦν φθαρμένα μέλη ἀρχαίων ρυθμῶν.

VIII

[1989-1992]

Μετὰ ταῦτα τὰ δέντρα μείνανε ὀλόγυμνα, μὲ τὰ κλαδιά
τους ξύλινες κραυγές. Βουβές. Στὰ χέρια τῶν ἀνέμων.
Χειμῶνα-καλοκαίρι, φύλλα τίποτε. Τσαλαβουτοῦσε στὴν
γκρίζα λίμνη, τρικλίζοντας. Στὰ ὄρια νάρκης καὶ ἐγρη-
γόρσεως. Παραγενόμενος δὲ ἐναντίον τοῦ χωρίου καὶ
ὀδυρόμενος ἔνδον, εἰς τοσοῦτον ἤλασεν, ὥστε κεφάλαια
ὀλόκληρα ἀπεστομάτιζεν, ἐκ τῶν τοῦ Γέροντος Γραφῶν.
Ταξιδεύοντας μέσα του, εἰς τόπους λόγων διαυγῶν, οὐς
ἀνεπισφαλῶς ἀπὸ μνήμης ἐγίγνωσκε.

Οἱ ἄλλοι χλευάζαν τὶς φαγωμένες ἀπ' τὸν δρόμο ἀρβύλες
του. Μὲ τὶς ἀρχαῖες πρόκες. Τὶς ἔβλεπε, τυραγνισμένους
μάρτυρες. Μετὰ ταῦτα, εἰσῆλθε στὴν μικρὰ πολίχνη.

ΙΧ

Ὁ ξένος τῶν Χριστουγέννων, †3.1.1911 - †3.1.2008

«Ἐγώ, σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀπὸ μικρὸ παιδί, ἤμουνα γιὰ
τὰ

χαράμια

καὶ τὰ τυφλοψώμια, ἀλλὰ μονάχα

γιὰ νὰ κρατήσω ἀσημωμένα τὰ βουνά μου μὲ ἐληές κι
ὄλους μου

τοὺς κόρφους

γλωρὰ στρωμένους βελάσματα ἀθῶων κι ἀγριάδες

ἀπὸ παιδί μικρὸ σκέπασα τὴν ψυχὴ μὲ μαῦρο ράσο
κι ἐκεῖνοι βλέπανε λερωμένο πανωφόρι

Τί στέκεσαι κι ἀναμετρᾷς μὲς στῆς φυγῆς μου τὸν ἀντί-
λαλο,

ὅπως ὁ βράχος,

στὰ κάματα διψάει φύλλα καὶ δροσερὰ πουλιά, τέτοια
ποὺ μόνο

βάσανα

φωλιάζουνε στῶν λέξεών μου τὰ ἔγκατα

Ὅλος ὁ βίος Τετράδη κι εἰδησις θανάτου
κι ὅτι εἶπαμε καὶ γράψαμε οὔτε μισὴ ὀκὰ
τσιγαρέττα φιλὰ Ἀγρινίου τοῦ Βάρκα

Νὰ κάμεις νόμο-τρόπο νὰ περνᾷς μὲ δέντρου ἀλκὴ

ποὺ τὸ ποτίζει στάλα-στάλα ἢ προσδοκία τῆς ἐπι-
στροφῆς

Τί θέλεις, ναί, Χριστούγεννα, κι οἱ λίθοι τοῦ ἀναθέματος
μαζεύονται στὸ στήθος μου (αὐτὸ ὁ γιατρὸς τὸ λέει
βήχα)

μὲ τὸ κερὶ στὸ στόμα θὰ ψάλω τὴν καταβασία
καὶ μ' ἓνα δάκρυ θὰ ἀνασάνει ὁ κόσμος τελευταία
φορὰ, κι

ἔστερα

Ἐλόφωτα –

Γιατὶ ἀλλοῦ γεννήθηκα, οὔτε θὰ φύγω οὔτε θὰ ξανάρθω»

Ἀνάδευε τὸ δάχτυλο στὴν στάχτη καὶ τὸ βλέμμα
σπασμένο γυαλικὸ ὅπως κατεβασιὰ τῆς μνήμης ποὺ
φυσάει

ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐφάνη τῶν ὑδάτων

κι ἔγραψε μὲ τὸ δάχτυλο στὴν ἀμμουδιὰ

ὅσα δὲν γίνεται ἄνθρωπος νὰ γράφει καὶ νὰ πεῖ.

X

[1989, γενική πρόγνωση]

Παγετός τὴν νύχτα καὶ νωρὶς τὸ πρωὶ κι ἡ στάχτη, ἃ
ἢ στάχτινη μνήμη, ὑγρὴ μόνωση, ξεφτισμένος τοῖχος.
Ἔρχονται καταιγίδες. Ἄλλὰ θάνατος δὲν εἶναι ἡ σταχτιά
ἀπόγνωση τῶν χαμένων. Εἶναι ὁ φιδίσιος ἦχος

ποὺ σέρνεται χαράζοντας τὰ σπλάχνα καὶ δαγκώνει.
Ἦτι ἡ ἱστορία εἶναι ἡ μόνη ἀστροφεγγιά.
Κορμάκια τσακιστήκανε στοῦ τίποτα τὸ ἀμόνι,
ὅμως ἡ ἀγάπη τους δὲν ξεψυχᾷ σὲ τούτη τὴν φυρονεριά.

Τοῦ πόνου Δάσκαλε, ἄπλωσε τὸ χέρι σου τὸ ἀνδρεῖο
κι ἀπ' τὴν σιωπὴ σου θαλερὴ, στείλε τοὺς βόμβους τοῦ
φωτὸς
γιατὶ δὲν κατοικεῖ ὁ θάνατος οὔτε στὸν πόνο οὔτε στὸ
κρῦο,
ἀλλὰ στὴν ἐρημιά, ἔξω ἀπ' τὴν θύρα τοῦ παντός.

XI

[ράκη τοιχογραφίας 1980-1990]

Ποῦ πῆγαν ὄλα, ποῦ ξοδεύτηκαν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὰ
 πεντάχρονα πλάνα, τὰ συνθήματα
οἱ μπροσοῦρες ὀρίσανε πάλι ὅτι φταῖξαν ἄλλοι – ὅπως
 πάντα
ὅμως ὄνειρευτήκανε νὰ πεθάνουνε, γυρέψανε – ὅπως
 πάντα
«γιὰ τὴν ἀδελφοσύνη καὶ τὸ ψωμί, ἀδέρφια», φώναζε ὁ
 Πέτρος
μπαίνοντας στὴν ΠΥΡΚΑΛ, στὴν Χαλυβουργική, μέρες
 καὶ νύχτες
φραπέδες, μπύρες ὑπὸ μάλης ὁ Χρυσόστομος – «περὶ
 πλούτου»
Ἐνόσω ὁ Μαγιακόφσκι μᾶς παρατηροῦσε ἀσκαρδαμου-
 κτὶ
μὲ βλέμμα μαχαιριὰ
ὕστερα ἢ γαλλικὴ ἔκδοση τοῦ Paysan de Paris, Μαρίνα
 χωμάτινο ἄστρο μου
Οὐρανία, Σπύρος, κουτσὸς Ἀποστόλης ἀπ' τὰ Γιάννενα,
 Ὀδυσσέας ἐν Ἡλιουπόλει –
Τότε ἤπιανε δυὸ νταμιζάνες τσίπουρο, κι ἄρχισε ν'
 ἀπαγγέλλει Κρητικὸ
ἀπὸ τὸ Μήτηρ Θεοῦ, τὸν Ἀσκραῖο, ἀνάκατα μὲ τὰ τσι-
 τάτα ἀπὸ τὸ
Τί νὰ κάνουμε, ὅταν ἡ καταμέτρηση στὴ ΦΜΣ, καὶ μιὰ
 θαλασσινὴ Μαρία
«πῶς τὰ θυμᾶσαι», ἔλεγε κι ἔτρεχε μέσα του δροσιά –

ιστορίες κοινότατες – ὄχι τοῦ '44, ἀλλὰ τοῦ '86, τοῦ '87,
μέσα τους σφαχτήκανε
στράγγιξε τὸ αἷμα τους, «χτικιάσαμε, ἀδελφέ, θὰ χάσου-
με ἀκόμη μιὰ φορά,
πάει τὸ κίνημα», χτυπιότανε ὁ Πέτρος
Νύχτα Ἀπριλίου, γεμάτη θάματα, ἀρώματα κορμιῶν καὶ
λουλουδιῶν
γωνία Θεμιστοκλέους, ἔξω ἀπὸ τὸ οἰνοπωλεῖο «Ἄχ-Βάχ»
μεθυσμένοι φτάσανε, Κόρακα 39, τρεῖς ἢ ὥρα τῆς
νυχτὸς
χτυπήματα, ὁ Ρίτσος ἀγαλματώδης στὴν πόρτα, βρίζανε
κλαίγοντας,
τοὺς πῆρε μέσα κι ἔψησε καφέ, δὲν μίλησε, κοιτοῦσε τρυ-
φερὰ μονάχα
καὶ φύγανε ἀρνιά – Τὴν ἄλλη μέρα τοὺς τὴν ἔκανε ἡ
θεωρία, ἔμπασε νερὰ
κι ὁ Πέτρος πῆγε ἀντάρτης στὰ βουνά. Ἦγουν, Ψυχια-
τρεῖο Ἱεράπετρας.
Νύχτες, ποιήματα καὶ καπνισμένα ὑπόγεια, τὸ Συνέ-
δριο –
«κάναμε λάθος» κι ἀποσπάσματα τοῦ Μακρυγιάννη
κι ἡ Μάνα του ἔστελνε γράμματα κι οἱ ἀδελφές του κι ὁ
πατέρας
«Μὴν περάσεις τὸν Ἴσθμὸ πρὶν γίνεις ἄνθρωπος»,
Κανεῖς δὲν ἀσχολήθηκε κι ἡ ἐξορία νομοθετοῦσε ἐντὸς
τους –

Ἦ ἀπέραντη ἐπικράτεια τοῦ ὁράματος, κάλπικη μοῖρα,
σαρακοφάγωμα
δὲν μπόρεσες τὴν ἀγάπη εἰσῆγηση γραφείου,
Εὐτυχῶς, τίποτε ἄλλο ἀπ' τὸ μελανιασμένο αἷμα τῆς
ψυχῆς καὶ

Τώρα ντρέπεται τυλιγμένος τὸ λεκιασμένο σεντόνι τοῦ
πρωινοῦ
σεντόνι φτηνοῦ ξενοδοχείου καμένο ἀπὸ τσιγάρα,

Δὲν ξέρει πὼς μέσα ἀπ' τὶς τρύπες θὰ φυσήξει
τρομάζει ἀντικρίζοντας τοῦ κορμιοῦ του τὰ πετρώματα
δὲν ξέρει ὅτι στὴν πέτρα πάλλεται σφυγμὸς

«Θά ῥθει καιρὸς καὶ θὰ λογοδοτήσεις.
Πεφίμωσο. Τίποτα δὲν ξοδεύεται
Τί κλαῖς;» – ἔστειλε ἀέρα ὁ Μαυροφόρος.

XII

I grandi maestri sono morti –
Μά, τώρα, πές μου, ξύπνιε, μόρτη,
βλέπεις τή θάλασσα νερό
ἀπό τὰ σπλάγχνα τῶν νεκρῶν

βγαλμένο; Πές μου, σκιά ποιοῦ δέντρου
– ποῦ δὲν τὸ ξέρουνε – εἶναι τούτη
καὶ φύλιασες; Χρυσό της κέντρο,
φτερουγιασμένο φῶς, μυρόλαδο. Τὴν

νιώθεις, ἀγκαλιὰ ἀπὸ χῶμα,
χαρὰ στὸ πληγιασμένο σῶμα.
Ζεστή κι ἀόρατη, παροῦσα
γυναίκα πικροκυματοῦσα.

Ξερόλα, μάγκα μου, κουρέλι,
κανεῖς στὸν κόσμο δὲν σὲ θέλει.
Πλέουσα γυνὴ σὲ κλέβει μόρτη –
I grandi maestri sono immortali.

XIII

[Φιλαδέλφειος διαγωνισμὸς 1886]

Εἶδε μύτες γαμφῆς κι ἀλλοίθωρα μάτια
– κι ἡ καρδούλα του κέρινη, λυῶμα, κομμάτια –
μὲ μαλλὶ λαδωμένο, λαμὲ γραβάτες
ἴκει πού φτύναν νὰ γλείφουν γιὰ βραβεῖα καὶ παράτες.

Βρῆκε τοὺς ποντικοὺς μὲ χρυσᾶ ματογυάλια,
εἰδικοὺς μὲ μεζούρα, τρυπάνι, τανάλια
νὰ πατοῦν τὴν ψυχὴ του, νὰ κλαδεύουν βλαστάρια,
νὰ μαραΐνουν ἀνθούς, νὰ θερίζουν κλωνάρια.

«Τοῦτος φέρνει ἀνέμους, τοῦτος εἶναι θαλάσσιος
καὶ μιλάει γιὰ ὅσους ἔχουν βρεῖ μὲς στοὺς τάφους
φωτὸς ἀναβρύσματα. Ἄγνωστου ἐδάφους,
μέταλλα φέρνει, ὀσμές. Εἶν' ὁ τρόπος του ἐγκάρσιος.

Δὲν ὑπάρχει· δὲν πρέπει γι' αὐτὸν κἂν νὰ λέμε».
Βορβορώδεις σαλίγκαροι γιὰ καριέρες μυξώδεις
πὸ πούλᾶνε τὴν μάνα τους. Μὲ ρήματα εὐώδη,
δίδαξέ τον, Ἀμάραντε, ἐν ἄσμασιν, πῶς κλαῖμε.

XIV

Ρόδινη σάρκα τοῦ δικαίου καὶ τοῦ βεβαιωμένου – πτω-
μαῖνη,
πόσες βρουσοῦλες διψασμένων ἡμερῶν ἔχεις ξεράνει.
Καλοθρεμμένε λόγε τοῦ συνηθισμένου στήν σαγήνη
αὐτῶν ποῦ φαίνονται: ἀπὸ τὴν γέννησή σου ἔχεις πε-
θάνει.

Νά το, λοιπόν, ποῦ τὸ φαρμάκι φθάνει κάποτε στὰ χεῖλη.
Ἄφοῦ στήν ρίζα μας δὲν θέλαμε νερὸ ἀλλὰ τοῦ ψεύδους
καταπότια.

Τὸ ζήτημα εἶναι ποιὸς τὴν χάρη του θὰ στείλει,
τὰ ἀφέντια καὶ τὰ λάβδανα νὰ τὰ γυρίσει – ἐξάρεις ἀπὸ
ντόρτια.

Θά ῥθει ἓνας κόσμος πίσω ἀπὸ τὰ μάτια μας κρουμένους,
βεβυθισμένους στήν ἠχώ τῆς πιὸ οἰκειάς μνήμης.
Ἐκεῖνοι πέθαναν καὶ ἡ ζωὴ τους ἀδειανὴ κι ὀλάνοιχτη
εἶχε μείνει·
κι ἤρθε νὰ κατοικήσει τὴν κυρτὴ σιωπὴ τους ὁ γραμμένος

στῆς λύπης τὰ μαλάματα καὶ στῆς ματαίωσης τὸν φόφο.
Κι ὦ ναί, θολὰ παράθυρα καὶ σφραγισμένοι στήν σοφία
σας τοῖχοι,
ραγίζουνε τὰ στήθια σας. Φτερὰ μιᾶς τύχης,
μὲ πρόσωπο ἀνυπότακτο, φυτρώνουν στοῦ γκρεμίσμα-
τος τὸν ζόφο.

«Μαρτυρῶ χαμένα κι ἄγραφα, γιατί χαμένα δὲν ὑπάρ-
 χουν. Τάδε γέγραπταί μοι –
 τ' ἄστρα τὰ ἔζησα, τ' ὁμολογῶ, γεμάτα αἷμα
 χουῦς ἐκ τῆς γῆς περπάτησα, τώρα γερμένος μὲ τὸ δόρυ
 στὴν πλευρά. Εἶπέ μοι,
 Ρόδο μου ἐσύ, καταρακτιῶδες πύρωμα, ἀπάνω μου,
 Γερο-δροσισμέ, φλεγόμενο πνεῦμα
 ποιὸς ὁ Ἰσκιος πού ῥχεται στὸν κόσμος;
 Ἦτανε ἓνα ξερὸ ραβδί· πέταξε φύλλα στὴν ἄμμο ριζω-
 μένο.
 Φύλλα, θεόφυλλα, νῦν ἐπ' ἐμέ, δάκρυα σταλάξατε, ὥσπερ
 ἐξ ὀφθαλμῶν.
 Ἔρχεται καταχνιά, παιδι ὀρφανό, ἡχῶ μιᾶς προσευχῆς
 ἐσπερινῆς.
 Μὴν μιλήσει κανεῖς» –

 Ἦτανε κάτι γιὰ νὰ πεῖ, ἀλλὰ τὸν πῆρε, ὅλο τρεμίσματα,
 τὸ σιγηλὸ καὶ τὸ εὔλαλο.

XVI

Τὸ κάποτε δύσκολα γίνεται τώρα.
Ὅμως τὸ τώρα εἶναι, κιόλας, κάποτε.
Δὲν πέρασε στὸν νοῦ μας πὼς θὰ ῥθει – ποτέ –
μετανοίας καιρὸς καὶ δεήσεως ὦρα.

Τρώγοντας ξυλοκέρατα, λωτοὺς
σὰν νὰ μὴν ἦταν ἔζησε, στὸ τώρα.
Μερόνυχτα ἄδεια μὲ σαρμouς λυτοὺς
καὶ μὲ κρυφὸ αἰμορράγημα τὴν μπόρα.

Ἀκούει νὰ χάσκουνε στοὺς καφενέδες
πὼς εἶναι γιὰ χαράμια, τυφλοψώμια.
Γονυκλινῆς στοὺς βραδυνοὺς πανσέδες
τὰ σιωπηλὰ ἀναγιγνώσκει ἐγκώμια.

Ὅτι ἔφαγε σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον
χρονάκια τόσα, τόσοι μῆνες.
Ἴδὲς τὶς μαῦρες κι ἄραχλές του πεῖνες.
Στὸ μυστικό σου τὸ τραπέζι πάρ' τον.

XVII

Πεντάτευχος φυλλογενής

1. Ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου. Κιτριτισμένου ἀπὸ τὰ στάγματα κηρίου, πού ἴλωσε νύχτες καὶ νύχτες. Τὸ ὄνομά του: σιωπή. Χαρτίον τὸν φωτογραφίζει καὶ τοῦ χωνεύει τὸ πρόσωπο. Χαρτὶ χρυσόξερο τοῦ φθινοπώρου φύλλο.

2. Εἶδε πέτρινα πουλιά, καιόμενα στὸ δάσος. Τὸ δάσος κυλάει, κῦμα ἀφρισμένο στὶς φλέβες του. Καὶ τ' ἄλλα, εἶδε τὰ πουλιά, φυλλώδη, νὰ κολυμποῦν μέσα στὶς μάντρες ποὺ σηκώσανε τὰ χρόνια. Ζωὴ σ' ἓνα γοργόπετρο σεισμό. Κι ἔτσι τοῦ δῶσαν ὄνομα: Φυλλοφάγος· Φυλλωτός.

3. Ἦτανε, μ' ἄλλα λόγια, ἓνας Γέρων κρινοδάχτυλος κι ἔστρωνε τὴν Φωνὴ Κυρίου σὲ φυλλάδες. Νὰ σκεπάζει πλάνητες.

4. Μιὰ βροχερὴ βραδυὰ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 198..., νεανίας πληγωμένος, ἀστεῖος, ἄφησε πίσω του τοὺς φωταγωγημένους δρόμους καὶ τὰ πλήθη. Πληθυντικὸς περπάτησε. Περιφέροντας στὰ χεῖλη τὸ ἔγκαυμα, τοῦ χτύπησε τὴν πόρτα. – «Ν' ἀδειάσω σκοτωμένα δευτερόλεπτα;» – «Πέρα», τοῦ λέει ὁ φυλλοσκέπαστος. «Ἀποκρέμασον τὰ ἔτη σου καὶ ἀντίχρυσον».

5. Στὰ φατνώματα ἔπλεαν ἄνθη. Τοῦ Γιαλοῦ.
Καὶ στὸ τραπέζι, γύρω, ἀμίλητοι λάμπαν ξενιτεμένοι.

XVIII

Βάφει τὸ δάχτυλο σὲ τοῦτο τὸ νερό, γράφει τὸν κόσμο
ἀπ' τὴν ἀρχή.

Κι ἀπ' τῶν ὀστέων του τὶς ρωγμές – κοίτα – τὸν πλημμυ-
ρίζει χῶμα.

Πέφτουν τὰ φύλλα του σ' ἀτέλειωτο φθινόπωρο καὶ
μένει κοκκινόπετρα ψυχὴ

μὲ τὸ κορμὶ ἀπὸ πέτρα δάκρυνη καὶ κλαργιά του, ἀκόμα,

δαρμένα ἀποκαΐδια. Φαίνεται στὸν ὀρίζοντα ἓνα ξύλινο
σκαρί·

– ὅπως τὸν σιχαθῆκαν ὅσοι, κρατώντας ἀπομεινάρια τῆς
ἀλήθειας,

φορολογοῦν τὴν θάλασσα καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς, στραγγί-
ζουν, βγάζουν στὸ σφυρὶ

τὸν οὐρανὸ – ἔρχεται ἡ μνήμη τοῦ θανάτου σχίζοντας τὰ
βελοῦδα τῆς συνήθειας.

Δίχως κανένα φόβο – ἔχει πιά νικηθεῖ – θὰ ξεφορτώσει
σάπιους του χειμῶνες

μέσα στὶς λέξεις σου ἀργυρὲς φλόγες θὰ βρεῖ κι ὀλόχρου-
ση σιωπή,

καὶ τὸ νερὸ κελαηδιστὸ στοῦ ἡλίου σου τοὺς κρυστάλλι-
νους λειμῶνες.

Τὸ μάργαρο νερό, νὰ πλύνει τὴν σφαγμένη του φωνὴ καὶ
νὰ τὴν πεῖ.

XIX

[†17.3.'88, Ἀποκαθήλωσις, Ν.Α., In memoriam]

Τὸ ξυπνητήρι θὰ χτυπήσει καὶ θὰ πεταχτεῖ
στὸ πέλαγος τῆς μέρας γιὰ νὰ πέσει.
Μὰ κάποιαν ὥρα, ἀκούγεται ἄλλος χτύπος. Θὰ κληθεῖ
γιὰ τὸ ταξεῖδι τὸ μεγάλο· καὶ πῶς θὰ μπορέσει.

Φοράει σακκάκι ὠραίου χώματος· δαγκώνει τὸν ἀέρα
κατάφορτο ἀπὸ σπόρους θλίψης κι ἀπὸ γεύση τέλους.
Ἐφαγνε τὸν χιτῶνα τὸν λαμπρό. Ἀπ' τοὺς ἀγγέλους
ἦρθε ψιθυρισμένη μουσικὴ ὅτι γυμνὸς τριγύρναγε ἴδῳ
πέρα.

«Καὶ μὲ τὸ χῶμα ὑφάδι πῶς θὰ σκεπαστῶ»,
σκέφτεται, καθὼς ἀντικρύζει τὴν ἀγχόνη.
«Τὸ κυπαρίσσι τὸ μαχαίρωσαν. Δὸς μοι πὰ στῶ»,
σκέφτεται. Ἰωσὴφ κρυφὸς ἀπλώνει τὴν σινδόνη.

XX

Eadem sed aliter

Νυχτώνω κι ούτε ένα ἄστρο μου δὲν λέει ν' ανάψει.
Ὡ κρεμασμένη ἀγάπη στὸν Σταυρό, Κατάδικε Ἱερέ,
καταδικέ μου.
Σ' ἀφήσαμε ὅλοι, ὅμως Ἐσύ δὲν ἄφησες κανέναν. Θεέ
μου.
Ποὺ μὲ κατέστησες ἐξ αἵματός Σου συγγενή κι ἄς μ' εἶχα
θάψει.

Τῆς πέτρας μου τὰ ὕφαλα, τὰ 'καψε σκοτεινὸ νερό.
Ὡ τοῦ Σταυροῦ Κατάδικε Ἱερέ, καταδικέ μου.
Νυχτομαχία, νύχτα μὲ πέπλα ἐννιὰ γιορτή, κι ὁ θάνατος
φάντης καρὸ,
Ζωή μου, ἀπαρόμοιαστο εἶδος τοῦ θανάτου, ράκος τοῦ
ἀνέμου.

Ζωντάνεφέ μας! Κι ἄς πεθαίνουμε κάθε στιγμή ἀφοῦ
ἔκανες κάθε θανή μας νέα γέννα.
Γιορτὴ τῆς γλώσσας μου στὴν στάχτη μέσα νεόφυτη
παρθένα.
Αἰμορραγεῖ ὁ οὐρανὸς καὶ τῆς πλευρᾶς Σου ὁ κρουνός,
εἶναι τῆς δίψας μου ἡ πυγμή.

Κανδηλάπτης

Νὰ πνίγει, νὰ σκοτώνει μέσα σου, ὁ ἀέρας τοῦ εὐχους,
 φονικὸ
 τὴν ὥρα ποὺ κι οἱ μέλισσες καὶ τὰ λουλούδια τρέμουν
 σὰν καντήλια
 κι ὅπως τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν σημαίνει – σ' ὥρα
 ὄρθρου; ἢ λυχνικοῦ; –
 Χίλια φτερὰ νὰ ξεφυχοῦν στοὺς λίθους καὶ στὰ σπάρτα καὶ
 στὰ χαμομήλια.

Δὲν εἶναι λίθος νὰ κρατήσει μέσα του τὴν πέτρα τῆς ζωῆς
 κι οὔτε μιὰ λέξη γιὰ νὰ ζήσει δίχως ξέστηθα ἀνοιγμένη
 νὰ πεθάνει
 δίχως σπασμένη ν' ἀφεθεῖ στὴν πλημμυρίδα τῆς πηγῆς
 καὶ στῆς πληγῆς της τὸ λαμπάδιασμα νὰ ξεπλυθεῖ καὶ νὰ
 κερδίσει ὅ,τι χάνει.

Νήπια φωνή, ἄλλοτε κηρόπλαστη, ἄλλοτε σβησμένη με-
 λωδία,
 τινάζεται στὸ στόμα σου κόκκινος πίδακας, πήχτρα στὸν
 μαῦρο σπόρο
 καὶ κρούει· καὶ ξανακρούει «ἐν πράγμασι καὶ οὐχὶ ἐν
 ρήμασιν ἢ ἀλήθεια». Βία
 νὰ καταβάλλεις – αἶμα, ὀθόνια μόνα καὶ σουδάριο – τὸν
 ἀληθινὸ σου φόρο.

Ἄσε, τώρα, τὰ σύνεργα. Πῆρε φωτιά, πῆρε νερὸ τὸ τραῦμα.

Τραγούδησε τὰ χρόνια σου, καρβουνιασμένα ἀποκαΐδια
ἢ κόκκαλα
λογάριασέ τα προσανάμματα, γιὰ νὰ μυρίσει ἀπὸ τὸ
πρόσωπό Του θαῦμα
κι ὅλη τὴν πίσσα ποὺ κολύμπησες, νὰ τὴν διαβάσεις
φωτισμένη σιγαλιά.

Πεντάστροφος τάχα ρυθμός, ὁμοιοκατάληκτος, ὁ κατη-
χούμενος στὸν νάρθηκα
τὴν ὥρα ποὺ ὁ Σταυρὸς Ἐκεῖνου ὑψώνεται κι ἡ ἀμφιλύ-
κη σφίγγει τὰ σκοτάδια.
Μὰ ἀστράφτει ὁ Βότρυς τῆς σιωπῆς. Στὰ φύλλα τῆς ποὺ
στάθηκα
εἶπες – ὅταν, ἐκ τάφου ὀμβρήσαντος, τὸ φῶς –: *Λάμπουν*
τὰ λόγια μου ἄδεια.

XXII

Ἡ ἐπάρατος φθορὰ τῆς καθημερινότητος

Τὰ μάτια του ὥσπου νὰ σκεπάσει τὸ δασὺ τοῦ ἀρχάγγελου φτεροῦ
κι ὥσπου νὰ τοῦ τ' ἀνοίξει στὴν ζωὴ τὴν ἄλλη πάλι,
στὸ στῆθος του βαραίνουν ἴδιες πέτρες καὶ κρυφὸ νερὸ
φλεγόμενο τῶν πρωτοπλάστων. Κι ἀπ' τῶν προγόνων τὸ
μαγκάλι

σπαρμένη θράκα, πορφυρή, κάτω ἀπ' τὴν ἄσφαλο τῆς
μέρας
κατάκαψε τὰ πέλματα καὶ τὸ ἄπιαστο τοῦ χρόνου ἀγρίμι
σαγήνεψε, πυρπόλησε τὸ λαμπερό του δέρας.
Φτερουγιασμένους Μάης γυρίζει στὴν καρδιά του· ἕνα
συντρίμμα.

Μὲ μικροκύματα πλησιάζει ὁ ἀόρατος ψιθυριστὴς
τὸν περιζώνει μέσα στὰ ποτάμια τῶν αὐτοκινήτων –
«εὐμάραντον... καταστραφθέν...» – τῶν κινητῶν
δέντρων ποὺ τὸν φρουροῦνε, ρήματα πυκνὰ θὰ τυλιχτεῖ.

XXIII

Καὶ ἰδοὺ μέγας καπνός, ἐξερχόμενος ἐκ τῶν κυμάτων τῆς
θαλάσσης.

Σ' ἀφήνει τώρα πίσω του, ὦ κενόδοξε πόλις. Τέρας
καταχθόνιο,
σεισοπυγίς, Ἀθήνα, mirabilis, ξεσκισμένη. Στὰ πυκνὰ δάση
τριγυρονᾶ, στίς ἔρημες ἀκτές, κι ἄς βόσκει ἐντός σου, τῶν
δρόμων σου τὸ ψώνιο.

Οἱ τρεῖς πικρότεροι ἀδελφοί, σὲ νέφος διάφανο, νεκροτα-
φεῖο Ζωγράφου.

«Μὴ φοβοῦ τὴν κατὰ κράτος ἦττα. Εἰρήνευε. Ὁ Χριστὸς
τροφή τοῦ Ἄδη».

Μεμυρισμένα μουρμουρίσματα, ἀναβλαστήματα στὸ
φῶς τῶν τάφων.

Ἀνάγνωθι ταῦτα καλῶς καὶ ἀκριβῶς καὶ γράψον προ-
τροπάδην.

Ἀνάργυρε στὸν θόρυβο τοῦ πλήθους καὶ τοῦ πένθους
ἀσημένιε

πασχάλιο μυστήριο, ἀνάβρυσμα, ἔμπλεον θείας δρόσου,
τώρα ποὺ στρώνεις μὲ τὰ χέρια ἱερατικὰ καὶ τὸ δικό σου
τεριρέμ, τραπέζι, κέρασέ τον ἄκρατον οἶνο. Ξένε,

μὲ τὸ τριμμένο σου γιλέκο. «Τόσα βλέμματα μέσα μου
τῶν ἀνθρώπων»

τοῦ γνέφεις. Μὲ λύπες καὶ θαμπάδες τόσων τόπων.

Μνημούρια, Σκιάθος 1989

Μετὰ τὰ τόσα φονικά.

Ἐβάδισε εἰς ἀπόκρημνα ὄρη, εἰς χαράδρας βαθυκόλ-
πους καὶ ἀφανεῖς. Βαστάζων ἐσφαγμένο τὸ κορμὶ τῆς
Πέμπτης. Τὸ ἀναστημένο ἄρνι τῆς Κυριακῆς, μὲ τὴν
πληγὴ του φῶς.

Σιγησάτω τὸ κροῦσμα.

Ἔρχεται δυνατὴ βροχὴ. Κι ἀνατριχιάζουνε στὸ βλέμ-
μα του τὰ κυπαρίσσια, μεθυσμένα. Εὐλίνοι σταυροί,
στὸν ἄνεμο πάντα σήματα λυγρά, ράκη ἐνδυμάτων,
ξύλα καὶ κόκκαλα. Μηνὶ Νοεμβρίῳ, ποὺ ἦρθε χάριν
προσκυνήσεως. Κι ἔμεινε μῆνας ἄλλους τρεῖς.

Σιγησάτω τὸ σῶμα τρεχούμενο, ἐν ὕδασι μελλουμένοις.
Θάλασσα λιβάνι, σκοῦρο ὄνειρο. Λυτρώθηκε τὸ σύννε-
φο. Ἔσπασαν οἱ ἀλυσίδες. Ἄδειασε δυνατὴ βροχὴ, τὴν
ντύθηκε κατὰσαρκα. Ἀσέληνος δερβίσης πέρασε γερ-
τός. Ἡ πορφυρὴ εὐωδία στοῦ χώματος τὴν ἱερὴ λειψα-
νοθήκη.

Ἐν ὕδασι μελλουμένοις σιγησάτωσαν,

πατέρες ὅσοι ἐν τῷ θανάτῳ

τὴν ζωὴν θησαυρίζειν ποθοῦντες. Ἦταν στὸν δρόμο
γιὰ τὸ σπίτι, τότε. Στοῦ πατρικοῦ του τὰ πατώματα,
εἶδε ὁ Τηλέμαχος, λίμνες μὲ γυάλινο βυθό. Ἐκεῖ οἱ
πέτρες. Οἱ ἴσκιοι τοῦ βουνοῦ. Φουντῶναν πάλι τὰ
πουλιά. Οἱ φλόγες δροσοβόλες. Καὶ λαμπερὸ χορτά-
ρι. Μελιχρὸ δέρμα τῆς σιωπῆς.

Σιγησάτωσαν. Ἡ νύξ ἔσται φωταυγῆς καὶ γαληνῆ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Τὰ περισσότερα μέρη τοῦ ποιήματος γράφτηκαν στὴν Σκιάθo, ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο ἕως τὰ τέλη Ὀκτωβρίου τοῦ 1989. Τὸ ποίημα ὀλοκληρώθηκε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 2009.

ΠΡΩΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. Τὰ μέρη τοῦ ποιήματος ὑπ' ἀριθμὸν XX καὶ XXI πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικὸ *Νέα Ἑστία*, τεύχος 1789, Μάιος 2006.
2. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν XXII πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ *Νέα Ἑστία*, τεύχος 1813, Ἰούλιος-Αὐγούστος 2008.
3. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν IX πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ *Νέα Ἑστία*, τεύχος 1818, Ἰανουάριος 2009.
4. Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν III, V, VII, VIII, X, XI πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικὸ *Νέα Ἑστία*, τεύχος 1834, Ἰούνιος 2010.
5. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν XVI πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ *Σύναξη*, τεύχος 114, Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 2010.
6. Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν I, IV πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικὸ *Παπαδιαμαντικά Τετράδια*, τεύχος 9, Πρωτοχρονιά 2010.
7. Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν XVIII καὶ XXIII πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικὸ *Μανιφέστο*, τεύχος 21, Δεκέμβριος 2010.
8. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν XXIV πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ *Ἄκτῆ*, τεύχος 85, χειμῶνας 2010.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I	<i>Σιγησάτω τὸ κροῦσμα</i>	9
II	[1989]	11
III	<i>Ἀπόσταγμα τοῦ ὄνειρου</i>	12
IV	<i>Ταῦτα οὐκ ἦσαν ἐν βίβλῳ</i>	13
V	[1989]	14
VI	<i>Μαρτυρεῖ τῷ πατρὶ</i>	15
VII	Ἡλίας Λ., Χρῆστος Β., Σταμάτης Π.	17
VII	[1989-1992]	18
IX	Ὁ ξένος τῶν Χριστουγέννων, †3.1.1911 - †3.1.2008	19
X	[1989, γενικὴ πρόγνωση]	21
XI	[ράκη τοιχογραφίας 1980-1990]	22
XII	<i>I grandi maestri</i>	25
XIII	[Φιλαδέλφειος διαγωνισμὸς 1886]	26
XIV	<i>Ρόδινη σάρκα τοῦ δικαίου</i>	27
XV	<i>Μαρτυρῶ χαμένα</i>	28
XVI	<i>Τὸ κάποτε δύσκολα</i>	29
XVII	Πεντάτευχος φυλλογενῆς	30
XVIII	<i>Βάφει τὸ δάχτυλο</i>	31
XIX	[†17.3.88, Ἀποκαθήλωσις, Ν.Ἀ., In memoriam]	32
XX	<i>Eadem sed aliter</i>	33
XXI	<i>Κανδηλάπτης</i>	34
XXII	Ἡ ἐπάρατος φθορὰ τῆς καθημερινότητος	36
XXIII	<i>Καὶ ἴδου μέγας καπνὸς</i>	37
XXIV	<i>Μνημούρια, Σκιᾶθος 1989</i>	38
	Σημείωση	41
	Πρῶτες δημοσιεύσεις	43

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΡΟΥΣΜΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

 ΚΕΔΡΟΣ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ 500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΣΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

StarPrint

ΧΙΟΥ 18, ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ, ΤΗΛ. 210-55.84.220

ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2011

ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΚΕΔΡΟΣ»

Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ. 210-38.02.007 – 210-38.09.712 FAX: 210-33.02.655

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΔΙΟΡΘΩΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΣΠΑΝΑΚΗ

